

Ohjaamoiden asiakasraadit nuorten osallisuuden väylänä - työntekijöiden näkökulmia

HELSINGIN YLIOPISTO
HELSINGFORS UNIVERSITET
UNIVERSITY OF HELSINKI
VALTIOTIETEELLINEN TIEDEKUNTA
STATSVETENSKAPLIGA FAKULTETEN
FACULTY OF SOCIAL SCIENCES

Sirpa Rovaniemi
Tanja Viilo
Sosiaalityön
käytäntötutkimus
Sosiaalityö
Helsingin yliopisto
Helmikuu 2021

TUTKIMUKSEN KONTEKSTI

Käytäntötutkimus on toteutettu Ohjaamoiden tukirakenteeksi perustetun Onni-hankkeen esittämien tiedon tarpeiden pohjalta. Tutkimme Ohjaamoiden asiakasraateja. Ohjaamoiden toiminnan tarkoituksena on tarjota palveluita nuorille, jotka eivät vielä ole kiinnittyneet opintoihin tai työelämään. Asiakasraadeista saadaan tietoa asiakkaiden yksilöllisistä ja yhteisöllisistä palveluntarpeista sekä asiakkaiden kokemuksia palveluiden toimivuudesta. Tietoa hyödyntämällä voidaan kehittää asiakaslähtöistä palvelujärjestelmää.

TUTKIMUKSEN TARKOITUS

Käytäntötutkimuksessa kartoitetaan työntekijöiden kokemuksia ja näkemyksiä Ohjaamoiden asiakasraatitoiminnasta nuorten osallisuuden näkökulmasta. Nuorten kokemusten hyödyntäminen palveluiden suunnitteluun on tärkeää paremmin nuorten tarpeisiin vastaavien palveluiden edistämiseksi. Raatitoiminnan kehittäminen edellyttää tietoa raatien toiminnasta ja työntekijöiden kokemuksista.

AINEISTO JA ANALYYSI

Tutkimus on toteutettu Helsingin yliopiston palvelussa e-lomakekyselyä, 16.11.-17.12.2020. Kyselytutkimuksen linkkiä levitettiin valtakunnalliselle 70 Ohjaamoja käsittävälle verkostolle. Vastauksia tuli yhteensä 15 eri Ohjaamosta, 16 vastausta. Vastausprosentti kyselyyn on noin 20 prosenttia. Kyselyyn vastaaminen on ollut vapaaehtoista.

Aineistoa on analysoitu aineistolähtöisenä sisällönanalyysinä. Vastauksia on ryhmitelty yhdistävien tekijöiden perusteella niitä kuvaaviin luokkiin sekä pyritty nostamaan esille käytännön kehittämisen kannalta keskeistä tietoa raatien toiminnasta ja nuorten osallisuudesta. Nuorten osallisuutta on tarkasteltu osallisuuden luonteen ja vaikuttavuuden perusteella.

TULOKSET

Tutkimuksessa kuvataan raatitoimintaa yleisellä tasolla sekä syvennyttään nuorten osallisuuteen. Ohjaamoiden työntekijöiden vastausten perusteella asiakasraatien toiminta on vaihtelevaa, eikä ole vielä vakiintunut osa rakenteita.

Asiakasraatitoiminnan työntekijät katsovat tuottavan useita hyötyjä sekä toimintaan osallistuville nuorille että työyhteisöille. Nuorille raatitoiminta tarjoaa vaikutusmahdollisuuksia, sosiaalista toimintaa ja osallisuuden kokemuksia. Työyhteisöt voivat raatitoiminnassa tavoittaa nuorten mielipiteitä ja kokemuksia, kehittää palveluita asiakaslähtöisesti sekä saada uutta näkökulmaa omaan työhön.

Asiakasraatitoiminta mahdollistaa työntekijöiden näkemysten mukaan nuorille yksilöllisiä osallisuuden kokemuksia kuten yhteisöllisyyttä ja merkityksellistä tekemistä ja rakenteellisia vaikutusmahdollisuuksia kuten osallistumisen palveluiden suunnitteluun ja kehittämiseen.

Nuorten osallisuus sisältää vivahteita sekä tiedontuottajana toimimisesta, mahdollisuuksia osallistua palveluiden suunnitteluun ja kehittämiseen sekä parhaimmillaan syvenee yhteiskehittämiseksi ja nuorten itseohjautuvaksi toiminnaksi.

Käytäntötutkimuksen tulokset tukevat sitä, että nuorten mukaan ottamisesta on hyviä kokemuksia. Niiden työntekijöiden, jotka ovat itse olleet mukana raatitoiminnassa, kokemukset ovat valtaosin positiivisia, toki he tunnustavat myös tuentarpeita ja kehittämiskohteita.

Toiminnan haasteiksi työntekijät kokevat raatien koostumuksen ja edustavuuden, nuorten osallistamisen ja osallistumisen raatitoimintaan, epäselvyydet raatien tavoitteissa, raatien tuotosten hyödyntämisen sekä koronan aiheuttamat poikkeusolot. Haasteisiin kaivattiin tukea työyhteisöltä.

IDEAT KEHITTÄMISEEN

1. Nuorten osallisuuden vahvistaminen Ohjaamoissa

Asiakasraatitoiminnan vakiinnuttaminen osaksi Ohjaamoiden toimintaa, toiminnalle nimetty vastuuhenkilö.

2. Työntekijöille tukea raatitoimintaan

Onni-hankkeen kehittämisasiantuntijoiden, Ohjaamoiden työyhteisön ja organisaation tuki raatitoiminnan käynnistämiseen ja vetämiseen sekä sitoutuminen raatitoiminnan kehittämiseen ja toteuttamiseen.

3. Yhteisen keskustelufoorumin perustaminen

Keskustelufoorumin perustaminen työntekijöille, jossa vaihtaa ajatuksia ja ideoita toimivista käytännöistä raatitoiminnassa. Myös toimintaan osallistuville nuorille oma foorumi.

4. Raatien tavoitteiden selkiyttäminen

Keskustelu raatien tarkoituksesta ja tavoitteista. Yksilöllisten ja yhteisten tavoitteiden asettaminen.

5. Raatien hyödyntäminen Ohjaamoissa ja yhteiskunnallisessa vaikuttamistyössä

Raadeissa nousseiden ideoiden ja kehittämisehdotusten hyödyntäminen käytännöissä. Raatitoiminnan syventäminen yhteiskehittämisen suuntaan.

Vastaajan kuvaus, mitä raatitoiminta voi mahdollistaa:

”Hyvin toimiessaan asiakasraati voi tuoda toimintaan aitoa yhteistyötä ja toiminnan aitoa yhdessä kehittämistä (ja yhteiskehittämistä) asiakkaiden tarpeita ja tavoitteita vastaavaksi. Asiakkaan mukana olo kehittämisessä voi tuoda työhön uutta merkitystä ja mielekkyyttä. Työn monimutkaiset ongelmat ja haasteet voivat saada raadista uutta näkökulmaa.”

LÄHTEET

Raivio, H. (2018). Enemmän sosiaalista toimintakykyä, lisää osallisuutta! Yhteiskehittäen vaikuttavampaa sosiaalista kuntoutusta. Sosiaalisen kuntoutuksen kehittämishankkeen (SOSKU) 2015-2018 loppuraportti. Terveysten ja hyvinvoinninlaitos: Työpäperi 7/2018.